

Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili

Cerbydau Hacnai a Cherbydau Llogi Preifat

SAFONAU AROLYGU

Canllaw arfer gorau sy'n gosod allan y gweithdrefnau a'r safonau ar gyfer y rhai sy'n cyflawni arolygiadau, perchnogion a'r cyhoedd sy'n teithio.

Mabwysiedig: 11 Rhagfyr 2014

Rhodddwyd ar waith: 1 Ionawr 2015

Diwygiwyd 24^{ain} Medi 2015: (Pwynt 6.5 yn ymwneud â thint ffenestri)

Diwygiwyd y fanyleb 20^{fed} Ebrill 2018

(ynghylch Nifer o Seddi, Tint Ffenestri a Mynediad Cadeiriau Olwyn, Oedran Mynediad Cerbydau)

CYNNWYS

	Tudalen
Cyflwyniad a Diben	2
Datganiad Cydraddoldeb	2
Manyleb o'r Mathau o Gerbydau y Gellir eu Trwyddedu	2
Cymeradwyaeth Mathau a Diffiniadau	2
Safon Addasrwydd ar gyfer Cerbydau	3
Tystysgrif Cydymffurfio	4
Cyflwyno Cerbyd ar gyfer Prawf	4
Y Broses Arolygu	5
Cerbydau Neilltuol	5
Atodiad A Arolygu Cerbydau Hacnai a Cherbydau Llogi Preifat	6
Atodiad B Taflen Arolygu Ôl-gerbydau	25

CYFLWYNIAD

Diben y ddogfen hon yw darparu gwybodaeth gynhwysfawr ynglŷn â thrwyddedu cerbydau Hacnai a cherbydau llogi preifat. Mae'r wybodaeth yn cynnwys materion sy'n ymwneud â manylu cerbydau a phrofi'r safonau. Bwriedir yn bennaf i nodi'r gweithdrefnau a safonau ar gyfer y rhai sy'n cynnal arolygiadau cerbydau Hacnai a cherbydau llogi preifat, perchnogion cerbydau, rheoleiddwyr yn ogystal â'r cyhoedd sy'n teithio a welai hyn, o bosibl, yn ddefnyddiol, oherwydd maen nhw'n rhoi manylion am safonau'r cerbydau.

Diben

Nod awdurdod trwyddedu lleol yw gwarchod y cyhoedd. Mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili yn credu y dylai'r cyhoedd gael mynediad rhesymol i Gerbydau Hacnai a Cherbydau Llogi Preifat diogel ac mae hyrwyddo'r fasnach tacsis fel darparwyr gwasanaeth cyhoeddus proffesiynol yn ffurfio rhan hanfodol o seilwaith trafnidiaeth yr awdurdod.

Nod y safon hon yw bod yn ddogfen weithio ac felly efallai y bydd yn destun adolygu a diwygio rheolaidd. Er bod y cynnwys yn fanwl nid yw'n gynhwysfawr.

Datganiad Cydraddoldeb

Mae Caerffili yn ardal sy'n tyfu mewn amrywiaeth, sy'n dod â manteision cadarnhaol i ni i gyd. Mae'n hollbwysig bod y Cyngor yn adlewyrchu'r amrywiaeth hon ond hefyd yn sicrhau bod ein dinasyddion yn cael mynediad cyfartal i wasanaethau a hefyd canlyniadau cyfartal gan wasanaethau a ddarperir gan y Cyngor. Rhaid i bob aelod o staff hyrwyddo cyfle cyfartal fel rhan o'u gwaith bob dydd a gweithio mewn ffordd gadarnhaol i gynnwys pobl o gefndiroedd gwahanol. I'r diben hwnnw, bydd bob cwsmer yn cael ei drin gyda pharch a chwreisi, wrth ohebu ag unigolion a sefydliadau ac yn ystod y broses cymeradwyo trwyddedau ei hun.

Mae pob math o aflonyddu, erledigaeth a bwlio yn y gweithle ac yn y gymuned yn annerbyniol, ac i'r perwyl hwnnw mae gan aelodau staff yr hawl fel cwsmeriaid i gael eu diogelu. Ni chaniateir cam-drin neu aflonyddu ar staff naill ai ar lafar neu gorfforol.

Wrth roi trwyddedau, mae'r Cyngor yn disgwyl y dylai ymgeiswyr gymryd pob cam rhesymol ac ymarferol i atal a dileu gwahaniaethu anghyfreithlon ac i hyrwyddo cyfle cyfartal a chysylltiadau da gydag a rhwng staff, cwsmeriaid ac ymwelwyr. Mae hyn yn wir i bob person o unrhyw dras ethnig, rhyw, oedran, statws priodasol, cyfeiriadedd rhywiol, anabledd, crefydd, iaith neu genedligrwydd.

Dylai ymgeiswyr fod yn ymwybodol eu bod yn rhaid iddynt gael eu hystyried yn 'personau addas a phriodol' i fod yn berchen ar drwydded tacsis. Gall achosion o gam-drin neu aflonyddu tuag at unrhyw aelod o staff beryglu'r drwydded, a bydd cwynion yn erbyn staff yn cael eu hymchwilio'n drylwyr.

Manyleb o Fathau o Gerbydau y Gellir eu Trwyddedu

Mae'r ddeddfwriaeth yn rhoi ystod eang o ddisgresiwn i awdurdodau lleol dros y mathau o gerbydau y gellir eu trwyddedu fel Cerbydau Hacnai neu Gerbydau Llogi Preifat. Fel arfer, yr arfer gorau ar gyfer trwyddedu yw i'r awdurdodau lleol fabwysiadu'r egwyddor o nodi cymaint o wahanol fathau o gerbydau ag y bo modd. Nodir isod y ffiniau ar gyfer penderfynu a yw cerbyd yn addas i weithredu fel Cerbyd Hacnai neu Gerbydau Llogi Preifat. Y bwriad oedd cadw'r system trwyddedu'n agored, lle bo'n bosibl, i fasnachwyr Cerbydau Hacnai a Cherbydau Llogi Preifat iddyn nhw gyflwyno cerbydau o'u dewis eu hunain a dangos eu bod yn bodloni'r meini prawf. Yn hyn o beth, mae hyblygrwydd o ran y mathau newydd o gerbydau sy'n cael eu cymryd i ystyriaeth yn rhwydd.

Cymeradwyaeth Math

O bryd i'w gilydd gofynnir i Gyngor Caerffili drwyddedu, naill ai fel Cerbyd Hacnai neu Gerbyd Llogi Preifat, cerbyd sydd wedi'i fewnforio'n annibynnol (hynny yw, gan rywun heblaw'r gwneuthurwr). Gallai cerbydau o'r fath fodloni'r meini prawf trwyddedu ond serch hynny hwyrach fyddan nhw ddim yn cydymffurfio â rheolau ehangach ar gyfer cerbydau tramor a ddefnyddir yn y DU. Bydd cerbydau o'r fath yn ddarostyngedig i'r rheolau "cymeradwyo math". Ar gyfer cerbydau i deithwyr hyd at 10 oed, ar adeg cofrestru am y tro cyntaf ym Mhrydain Fawr, mae hyn yn golygu bodloni safonau technegol o naill ai:

- Cymeradwyaeth Math Cerbyd Cyfan o Ewrop;
- Cymeradwyaeth Math Cerbyd o Brydain; neu
- Cymeradwyaeth Math Cerbyd Unigol o Brydain (cyn 29 Ebrill 2009) neu:
- Cymeradwyaeth Math Cerbyd Unigol (o fis Ebrill 2009)

Dylai'r rhan fwyaf o Dystysgrifau Cofrestru ers yn hwyr yn y flwyddyn 1998 nodi statws cymeradwyo'r cerbyd. Gwelir rhagor o wybodaeth am y gofynion hyn a'r gweithdrefnau ar gyfer trwyddedu a chofrestru cerbydau sy'n cael eu mewnfario yn: www.dft.gov.uk .

Sylwch - wrth sôn am gerbyd hyd at 10 oed ar adeg cofrestru ar y dyddiad cyntaf ym Mhrydain Fawr, rydym dim ond yn cyfeirio at gymeradwyaeth math ac nid at oedran trwyddedu cyntaf gyda Chyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili. Wrth wneud cais am drwydded gychwynnol, rhaid i gerbydau fod o dan 5 oed ar ddyddiad y cofrestru cyntaf. Ar gyfer cerbydau gyda Mynediad i Gadeiriau Olwyn - Bydd cerbyd sy'n addas i gadeiriau olwyn yn cael ei ddiffinio fel cerbyd sy'n caniatáu i'r defnyddiwr cadair olwyn gael mynediad iddi ac aros yn eu cadair olwyn pan fydd y cerbyd yn symud. Er mwyn cael trwydded, rhaid i gerbydau o'r fath fod yn llai na 8 mlwydd oed o ddyddiad eu cofrestru cyntaf. Pan fo manylion cofrestru'r cerbyd yn anghyson â dyddiad y cofrestru cyntaf, bydd gofyn i ymgeiswyr ddarparu prawf o'r dyddiad gweithgynhyrchu.

Diffiniad o Gerbydau Modur

Categori	Diffiniad
M	Cerbyd modur gydag o leiaf pedwar olwyn wedi'i ddylunio a'i adeiladu ar gyfer cludo teithwyr
M1	Cerbydau sydd wedi'u dylunio a'u hadeiladu ar gyfer cludo teithwyr sydd ddim cynnwys mwy na wyth sedd a bod sedd y gyrrwr yn ychwanegol.

Mae'n rhaid cyflwyno **o leiaf un** "Cymeradwyaeth Math" a nodir uchod cyn i **unrhyw gerbyd sydd wedi'i fewnfario** cael ei drwyddedu fel Cerbyd Hacnai neu Gerbyd Llogi Preifat gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili

Arolygiadau Gwirfoddol

Dydy cerbydau sydd wedi'u cofrestru eisoes i'w defnyddio yn y DU ddim yn gymwys ar gyfer Cymeradwyaeth Math Cerbyd Unigol, fodd bynnag, mae sefyllfaoedd lle byddai tystiolaeth o gydymffurfio â'r safon cymeradwyaeth math yn fuddiol neu'n ofynnol. Er enghraifft, lle mae Cyngor Caerffili yn gofyn am dystiolaeth o gydymffurfio ar gyfer cerbyd a addaswyd ers y cofrestru gwreiddiol, neu le bo tystiolaeth o gydymffurfio yn cael ei defnyddio fel rhan o'r cytundeb contractiol ar gerbyd sydd wedi'i addasu. Er mwyn hwyluso'r gofyniad hwn mae prawf anstatudol "SVA gwirfoddol" neu "IVA gwirfoddol" ar gael. Bydd y meini prawf cymhwyso yn dibynnu ar y cerbyd/prawf sydd angen. Dim ond TAW sy'n daladwy. Os ydy'r cerbyd yn bodloni'r gofynion, nid yw llythyr cydymffurfio yn dderbyniol at ddibenion trwyddedu/cofrestru cyntaf.

Diffoddwr Tân

Dylai pob cerbyd gael diffoddwr tân ynddo sy'n cydymffurfio â Safon Brydeinig rhif BS5423 neu EN3 sef un o'r mathau canlynol - dŵr, CO2 neu ewyn neu bowdr sych a rhaid dangos dyddiad dod i ben y gweithgynhyrchwyr.

Profi Cerbydau

1. Dylai pob cerbyd ar y cais cychwynnol fod o safon a chyflwr i fod wedi llwyddo'r prawf MOT a phrawf diogelwch/cosmetig fel y pennir gan y Cyngor.
2. Ar geisiadau dilynol, dylai cerbydau gael eu harchwilio bob deuddeg mis mewn lle a bennir gan y Cyngor. Bydd yr arolygiad hwn yn cynnwys archwiliad MOT a gwirio diogelwch/cosmetig fel y pennir gan y Cyngor.
3. Bydd cerbydau sy'n fwy na deng mlwydd oed yn ddarostyngedig i'r profion cydymffurfio â cherbydau ar gais i'w hadnewyddu ac ar ôl cyfnod o chwe mis.

Mynediad i Gadeiriau Olwyn

1. Caiff drwyddedu unrhyw gerbyd sydd â hygyrchedd i gadeiriau olwyn oedd wedi'i gyflwyno ar gyfer trwyddedu ar yr adeg gyntaf dim os bydd y cerbyd yn bodloni'r naill ai Cymeradwyaeth Math Cerbyd Cyfan M1 Cymuned Ewropeaidd, Cymeradwyaeth Math Cyfres Fach Cymuned Ewropeaidd (ECSSTA) neu Gymeradwyaeth Math Gyfres Fach Genedlaethol (NSSTA).
2. Rhaid cyflwyno Tystysgrif Cydymffurfio (CoC) wrth drwyddedu cerbyd sydd yn hygyrch i gadeiriau olwyn am y tro cyntaf.

Safon Addasrwydd Cerbydau

Mae safon addasrwydd cerbydau Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili yn seiliedig ar y Safon Arolygu Genedlaethol ac wedi bod yn destun ymgynghoriad. Diben hyn yw helpu'r rhai sy'n arolygu, cynnal a pharatoi cerbydau ar gyfer eu harolygu cyn cyhoeddi trwydded Cerbyd Hacnai neu Logi Preifat. Bwriad y ddogfen hon yw sicrhau safon isaf arolygu cerbydau sy'n ofynnol gyson.

I'r perwyl hwn, mae'r ddogfen hon yn manylu materion diogelwch cerbydau penodol a gofynion cerbydau trwyddedig. Mae'n ceisio ymgorffori agweddau diogelwch arolygu cerbydau gan ddefnyddio, fel safon arolygu sylfaenol, safonau a bennwyd yn Llawlyfr Arolygu MOT ar gyfer Ceir a Phrofi Cerbydau Masnachol Ysgafn a gyhoeddwyd gan VOSA. Mae'r canllaw hwn yn darparu gofynion profi ychwanegol i'r rhai sydd yn y Llawlyfr Arolygu MOT a rhaid i holl Gerbydau Hacnai a Cherbydau Llogi Preifat gwrdd â dim llai na'r safonau a nodir yng nghyhoeddiad VOSA sef Llawlyfr Arolygu MOT - Ceir a Cherbydau Ysgafn Masnachol", ISBN 0-9549239-0-1. Fodd bynnag, wrth asesu diogelwch mecanyddol y cerbyd, mae'n fwy tebygol byddai eitem a fyddai fel arfer yn llwyddo'r prawf MOT gyda nodyn cynghorol, yn methu'r prawf Cerbyd Hacnai a Cherbyd Llogi Preifat. Mae'r canllaw hefyd yn esbonio'r rhesymau pam fo cerbyd sydd wedi'i gyflwyno i'w arolygu, ac o bosibl, sydd ddim yn cael ei ystyried bod yn addas cael trwydded.

Fel mae'r term yn awgrymu, mae Cerbydau Hacnai a Cherbydau Llogi Preifat yn gerbydau a ddefnyddir at ddibenion llogi a thalu, ac fel y cyfryw, yn cofnodi milltiroedd gyrru blynyddol llawer uwch a mwy beichus na cherbydau preifat arferol. Felly, er budd diogelwch teithwyr a defnyddwyr eraill y ffordd, mae cyfundrefn profi a chynnal a chadw llymach yn ofynnol.

O dan reoliadau traffig ffyrdd, mae'n drosedd i ddefnyddio cerbyd ar briffordd gyhoeddus sydd ddim yn addas ar gyfer y ffordd fawr. Hwyrach cewch drwyddedau eu hatal neu ddi-ddymu gan yr Awdurdod Trwyddedu os yw'r perchnogion Cerbydau Hacnai a Cherbydau Llogi Preifat yn methu â chynnal eu cerbydau mewn cyflwr diogel ac sy'n addas ar gyfer y ffordd fawr.

Tystysgrif Cydymffurfio

Unwaith mae'r cerbyd wedi'i brofi a'i ystyried ei fod yn cydymffurfio â safonau fel y nodir yn y ddogfen hon, bydd tystysgrif cydymffurfio ar gyfer y cerbyd yn cael ei chyflwyno gan yr orsaf profi. Ar ôl hynny, wrth gyflwyno'r dystysgrif trwyddedu i'r swyddfa trwyddedu gall y cerbyd gael ei drwyddedu fel cerbyd Hacnai neu gerbyd llogi preifat (yn amodol ar ffactorau eraill fel prawf yswiriant priodol o berchnogaeth ac ati).

Yn eilbeth i'r prawf, bydd yr orsaf profi yn cyhoeddi tystysgrif MOT heb unrhyw gost ychwanegol. Y rheswm am gyhoeddi tystysgrif MOT, yw bod gofynion sylfaenol y safon, mewn gwirionedd, yn ofynnol ar gyfer MOT. Nid oes cost ychwanegol wrth gyflwyno tystysgrif MOT ond mae'n cydnabod bod y cerbyd wedi cyrraedd y gofynion hynny yn ogystal â'r safonau a nodir ar gyfer cerbydau trwyddedig.

Cyflwyno Cerbyd ar gyfer Prawf

Rhaid cyflwyno'r cerbyd ar gyfer prawf yn y fath gyflwr fel gellid ei ddefnyddio ar unwaith os yw'n llwyddo'r prawf (cyn gynted ag y cynhyrchir y drwydded) fel cerbyd Hacnai neu gerbyd llogi preifat. Dylai cerbydau a gyflwynwyd ar gyfer prawf gydymffurfio â'r canlynol:

- a) rhaid i'r tu allan fod yn lân
- b) rhaid i'r arwynebau mewnol a'r clustogwaith fod yn lân
- c) rhaid i'r holl ffenestri a drychau fod yn lân ac yn rhydd o farciau, saim, ac ati

ch) rhaid tynnu pob gorchudd rhydd oddi ar y seddi er mwyn caniatáu archwilio'r clustogau sedd. (Fydd dim angen tynnu gorchuddion seddi sydd wedi'u ffitio/teilwra'n broffesiynol).

d) rhaid tynnu capiau'r bothau oddi ar yr olwynion cyn y gwaith arolygu ond dylen nhw fod ar gael yn y cerbyd.

dd) rhaid i arwyddion 'dim ysmygu' cael eu gosod yn gywir ar y ffenestri ochr.

e) rhaid i gerbydau Hacnai sy'n cael eu harolygu er mwyn adnewyddu'r drwydded arddangos taflenni tariff tu fewn i'r cerbyd mewn lle amlwg er mwyn iddyn nhw gael eu gweld a'u darllen gan deithwyr.

f) lle mae mesuryddion wedi'u gosod rhaid eu bod wedi'u lleoli mewn lle amlwg er mwyn iddyn nhw gael eu gweld a'u darllen gan deithwyr yng nghefn y cerbyd ac ni ddylai'u gosod tu ôl i unrhyw osodion, ffitiadau neu offer megis ffyn gêr, olwynion llywio, blwch cadw ffôn symudol ac ati. Ni fydd lleoliad y mesurydd ym mharth A, os yw o fewn ardal sychu sychwyr y ffenestr.

ff) rhaid i fesuryddion sydd wedi'u gosod fod yn ddiogel, wedi'u weirio yn y fath fodd fel nad yw'r gwifrau'n creu ffrithiant, rhwbio, yn hawdd eu torri a chael eu gosod fel bod dim modd piltran â nhw. Rhaid selio'r mesuryddion yn unol ag amodau Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili.

g) rhaid i arwyddion ar ben y to fod wedi'u gosod yn ddiogel, wedi'u weirio yn y fath fodd nad yw'r gwifrau'n creu ffrithiant, rhwbio, yn hawdd i'w torri a chael eu gosod fel bod dim modd piltran â nhw.

ng) dylai ardal yr injan fod yn rhesymol lân.

h) lle mae'r prawf o ran adnewyddu trwydded, dylai'r platiau (gan gynnwys y rhai blaen, cefn, ac ochr) fod wedi'u gosod yn gadarn ac yn cael eu harddangos ar y cerbyd. Os yw dyddiad dod i ben y drwydded wedi mynd heibio, rhaid i'r platiau gael eu cludo yn y cerbyd (ond nid mewn lle bo'n weladwy i'r cyhoedd - ac yn ddelfrydol yn y gist) a'u cyflwyno i'r garej cyn dechrau ar y prawf.

i) o ran cerbydau Hacnai rhaid i holl arwyddion to fod yn gysylltiedig/wedi'u weirio i'r mesurydd yn y fath fodd pan fo'r mesurydd ar waith nad yw'n goleuo arwydd y to.

Nodir y safonau arolygu yn Atodiad A. Sylwch y gall cerbydau trwyddedig dim ond tynnu ôl-gerbydau (sy'n gysylltiedig â theithiau lle mae talu ffioedd megis cludo teithwyr a bagiau i feysydd awyr, ac ati) sydd wedi'u gwirio a'u profi. Caiff enghraifft o dystysgrif llwyddo'r prawf ar gyfer ôl-gerbydau yn Atodiad B isod.

Y Broses Arolygu Mae'r ddogfen hon yn nodi'n glir y dull a ddilynir gan yr arolygwyr a ddynodwyd gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili pan gaiff cerbyd ei gyflwyno ar gyfer prawf.

Diben y weithdrefn hon yw sicrhau cysondeb o ran dull a bod cwsmeriaid yn llwyr ymwybodol o'u hawliau a rhwymedigaethau o ran cerbydau sy'n cael eu profi. Bydd y weithdrefn yn cael ei hadolygu a'i diweddarau'n rheolaidd fel bo angen.

1. Rhaid trefnu pob apwyntiad profi tacsï ymlaen llaw.
2. Os cyflwynir y cerbyd am ail-brawf gwneir pob ymdrech i sicrhau bydd yn cael ei brofi gan yr un profwr oedd wedi cynnal y prawf blaenorol. Fodd bynnag, does dim modd gwarantu hyn oherwydd ffactorau gwahanol megis gofynion y gwasanaeth, absenoldeb ac ati.
3. Ar ddiwrnod yr apwyntiad rhaid i'r person sy'n cyflwyno'r cerbyd ar gyfer prawf fod yn bresennol yn yr orsaf brofi ddynodedig o leiaf 15 munud cyn amser penodedig yr apwyntiad gyda'r cerbyd er mwyn osgoi unrhyw oedi diangen.
4. Bydd y profwr yn cynnal prawf ac yn rhoi tystysgrif llwyddo/methu i'r cwsmeriaid. Os yw cerbyd yn methu'r prawf, mae'n ofynnol cael apwyntiad am brawf arall.
5. Lle mae cwestiwn/anghytuno ynghylch methu cerbyd caiff y mater ei asesu ar gyfer penderfyniad terfynol gan asesydd ansawdd sy'n gweithio yn yr orsaf profi. Gall cwsmeriaid hefyd geisio datrys anghydfodau gyda VOSA ynghylch elfennau'r MOT unig.
6. Mewn amgylchiadau eithriadol iawn lle bydd cerbyd wedi methu prawf, o bosibl, gall y Swyddfa Trwyddedu roi trwydded. Rhaid pwysleisio bod hyn yn digwydd mewn amgylchiadau eithriadol iawn yn unig er enghraifft; lle bo'r cerbyd yn destun hawliad yswiriant sydd heb ei ddatrys a bod tystiolaeth ysgrifenedig iawn yn cael ei darparu i brofi pam nad yw gwaith atgyweirio man bethau wedi'i gyflawni sydd ddim yn effeithio ar ddiogelwch neu gyfforddusrwydd cwsmeriaid.

Nid yw hyn yn berthnasol i faterion lle bu unrhyw ddifrod sy'n effeithio ar ddiogelwch mecanyddol y cerbyd, a bod DIM OND yn berthnasol i faterion cosmetig.

Cerbydau Neilltuol Mae cerbydau neilltuol fel ceir hir limwsîn, cerbydau masnachol wedi'u haddasu (e.e. injans tân) neu gerbydau eraill sydd ddim yn rhai safonol lle bo'r bwriad yw eu defnyddio ar gyfer cerbydau Hacnai neu ddibenion llogi preifat yn destun cyfundrefnau profi penodol y gellir eu cynnal mewn garej arbenigol awdurdodedig, at y diben hwnnw, gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili.

ATODIAD A

Arolygu Cerbydau Hacnai a Cherbydau Llogi Preifat

Mae'r ddogfen hon yn nodi'r gweithdrefnau a safonau ar gyfer y rhai sy'n cynnal arolygiadau Cerbydau Hacnai a Cherbydau Llogi Preifat. Hwyrach bod yn ddefnyddiol i berchnogion, gweithredwyr a gyrwyr Cerbydau Hacnai a Cherbydau Llogi Preifat oherwydd mae'n rhoi manylion am y safonau mae'r cerbydau'n ddarostyngedig iddyn nhw sydd yn du hwnt i ofynion MOT. Mae'r canllaw hefyd yn esbonio'r rhesymau pam fod cerbyd sydd wedi'i gyflwyno i'w arolygu heb dderbyn tystysgrif llwyddo'r prawf.

Diben y prawf Cerbyd Hacnai a Cherbydau Llogi Preifat yw cadarnhau bod y cerbydau'n bodloni'r safonau llymach hyn. Rhaid cyflwyno cerbydau yn gwbl barod ar gyfer y prawf. Nid bwriad y prawf yw bod yn cael ei ddefnyddio yn hytrach na rhaglen ataliol cynnal a chadw rheolaidd.

Os ym marn yr arholwr cerbydau, dydy'r cerbyd ddim mewn cyflwr diogel neu'n o bosibl yn halogedig (er enghraifft os yw wedi'i ddefnyddio i gludo sylweddau peryglus), efallai bydd y prawf yn cael ei derfynu a gall fod angen prawf pellach pan fydd y cerbyd mewn cyflwr addas.

<u>Adran</u>	<u>Pwnc</u>	<u>Rhif Tudalen</u>
1	Goleuo ac Offer Signalau: 1.3 Lampau Stopio – Lampau Stopio Lefel Uchel 1.8 Offer a Gwifrau Trydanol 1.9 Lampau Ychwanegol	
2	Llywio: 2.1 Rheolaeth Llywio – Olwyn Lywio 2.1 Rheolaeth Llywio – Colofn Lywio 2.4 Unedau Sbrings Hongiad a Chysylltedd	
3	Teiars ac Olwynion Ffordd: 3.1 Teiars – Cyflwr	
4	Corff a Ffrâm: 4.1 Corff y Cerbyd a Chyflwr – (Tu allan) 4.1 Corff y Cerbyd, Diogelwch a Chyflwr – (Tu mewn) 4.2 Drysau a Seddi 4.5 Bariau Ffender	
5	Tanwydd ac Allyriadau: 5.1 System Wacáu 5.2 System Danwydd – Pibellau a Thanciau	
6	Golwg y Gyrwyr o'r Ffordd: 6.1 Drychau 6.3 Ffenestr flaen – Golwg Uchaf i'r Blaen 6.5 Ffenestr Wydr neu Ddeunydd Arall Tryloyw	

7	Gofynion Ychwanegol: 7.1 Mesurydd Cyflymder 7.2 Trawsyrant 7.3 Gosodiadau Trawsyrru'r Injan 7.4 Olew a Dŵr yn Gollwng 7.5 Gwagle Bagiau/Llwytho 7.6 Ôl-gerbydau a Bariau Halio	
8	Offer Ategol: 8.1 Gosod Cadeiriau Olwyn a Chyfarpar Mynediad yn Ddiogel 8.2 Diffoddwr Tân 8.3 Pecyn Cymorth Cyntaf 8.4 Mesuryddion 8.5 Camerâu Teledu Cylch Cyfyng neu Offer Ategol Eraill	
9	Arddangos Gwybodaeth 9.1 Hysbysebu 9.2 Arwyddion Dim Ysmygu	

Rhaid i bob Cerbyd Hacnai a Cherbydau Llogi Preifat gyrraedd ddim llai na'r safonau a nodir yng nghyhoeddiad VOSA "Llawlyfr Adolygu MOT / MOT Inspection Manual - Ceir a Cherbydau Masnachol / Car and Light Commercial" ISBN 0-9549239-0-1.

Adran 1 – Goleuadau ac Offer Signalu

Cynnwys adran:

Is-adran   Pwnc

- 1.3   Lampau Stopio - Lampau Stopio Lefel Uchel
1.8   Offer a Weirio Trydanol
1.9   Lampau Ychwanegol
- Lampau Gyrru tua Nôl
  - Lampau Blaen Niwl/Gyrru
  - Arwyddion Ar Log a Tho

1.3 Lampau Stopio – Lampau Stopio Lefel Uchel

Dull Arolygu	Rheswm dros Wrthod
<p>Rhaid profi unrhyw lampau stopio ychwanegol sydd wedi'u gosod a'u cysylltu. Lle mae lampau stopio lefel uchel wedi'u gosod ac mae amheuaeth yn eu cylch os ydyn nhw wedi'u cysylltu, dylai'r cyflwynydd gael ei gredu.</p> <p>Gwiriwch y lamp stopio lefel uchel ble bo un wedi'i osod:</p> <p>a. ddim yn guddiedig, a ddim mewn lle sy'n amlwg yn anghywir.</p> <p>b. rhaid i o leiaf 50% o'r lamp fod yn weladwy o'r tu cefn.</p>	<p>Lamp Stop Lefel Uchel</p> <p>a. Wedi'i guddio neu wedi'i leoli mewn lle anghywir</p> <p>b. Mwy na 50% o'r lamp ddim yn gweithio neu'n guddiedig.</p>

--	--

1.8 Offer ac Weirio Trydanol

Dull Arolygu	Rheswm dros Wrthod
<p>Mae'r arolygiad hwn yn gyfyngedig i'r rhan honno o'r system drydanol y gellir ei gweld yn rhwydd heb ddatgymalu unrhyw ran o'r cerbyd</p> <p>a. Gwiriwch yr holl wifrau trydanol o ran:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cyflwr • Diogelwch • Lleoliad • Arwyddion Gorboethi • Halogiad Olew Trwm <p>b. Batri a Chariwr y Batri o ran:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Diogelwch • Batri am ollyngiadau <p>c. Gwiriwch yr holl switshis sy'n rheoli'r holl oleuadau gorfodol</p>	<p>a. Gwifrau</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ddim wedi'u hinswleiddio'n ddigonol • Ddim wedi'u gosod yn ddigon sownd • Mewn lleoliad ble bo ffrithiant neu bo wedi'i chlymu i bibell tanwydd sy'n debygol o gael ei difrodi gan wres fel y bydd yr inswleiddio yn aneffeithiol • Gyda thystiolaeth glir o orboethi • Wedi'i halogi'n drwm gan olew <p>b. Batri a Chariwr y Batri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Batri a / neu gariwr y batri heb fod yn sownd ac yn debygol o gael ei dadleoli • Y batri'n gollwng <p>c. Switsh rheoli golau hanfodol sy'n beryglus neu sy'n camweithio</p>

1.9 Lampau Ychwanegol

Dull Arolygu	Rheswm dros Wrthod
<p>Wrth i'r system danio fod ar waith, gwiriwch:</p> <p><u>Lampau Gyrru'r Car tua nôl:</u></p> <p>a. Mae'r Lampau Gyrru'r Car tua nôl y cerbyd yn lledu golau gwyn tryledol wrth ddewis y gêr ôl.</p> <p>b. Mae'r lampau yn diffodd wrth ddewis gêr niwtral</p> <p>c. Mae'r lampau yn gweithio'n dda ac yn ddiogel</p> <p>ch. Dydy'r lampau ddim yn man-fflachio</p> <p><u>Lampau Niwl Blaen / Gyrru</u> Gwiriwch fod:</p> <p>d. lamp niwl blaen sengl sy'n allyrru golau gwyn neu felyn tryledol sydd dim ond yn goleuo pan fo'r lamp pelydr yn ostyngedig ar waith</p> <p>dd. Dylai pâr o lampau cyfatebol sy'n</p>	<p><u>Lamp Gyrru'r Car tua nôl</u></p> <p>a. sy'n methu â gweithredu neu ddim yn allyrru golau gwyn tryledol.</p> <p>b. sy'n methu â diffodd wrth ddewis gêr niwtral neu yrru ymlaen</p> <p>c. ddim yn gweithio'n iawn neu heb ei chysylltu'n gadarn</p> <p>ch. Lampau'n crynu</p> <p><u>Lampau Niwl Blaen / Gyrru</u></p> <p>d. lamp ddim yn gweithio neu sy'n gweithio mewn dull ac eithrio pelydr gostyngedig</p> <p>dd. Mae lampau yn gweithredu'n anghywir</p>

<p>allyrru golau gwyn neu felyn tryledol oleuo ar yr un pryd</p> <p>e. Dylai pâr o lampau cyfatebol, amrediad hir sy'n allyrru golau gwyn tryledol oleuo ar yr un pryd.</p> <p><u>Arwyddion 'Ar Log' ac Arwyddion To</u></p> <p>f. Sicrhau bod yr arwydd wedi'i gosod yn sownd i'r cerbyd</p> <p>ff. Gwiriwch gyflwr a diogelwch y gwifrau</p> <p>g. Prawf gweithredol arwyddion goleuo</p> <p>ng. Golau ar ben to'r Cerbyd Hacnai i'w gael ei gysylltu / gwifrio i'r neu drwy'r mesurydd.</p>	<p>e. Mae lampau yn gweithredu'n anghywir</p> <p>Arwyddion 'Ar Log' ac Arwyddion To</p> <p>f. arwydd heb ei gosod yn sownd</p> <p>ff. Gwifrau sydd ddim mewn cyflwr da neu sy ddim yn sownd neu sydd wedi'u rhwbio</p> <p>g. Goleuo sydd heb fod yn gyson ar draws yr arwydd, h.y. bob golau/goleuadau LED ar waith wrth eu troi ymlaen.</p> <p>ng. Golau uchaf yn parhau wedi'i oleuo pan fo'r mesurydd ar waith</p>
---	--

Adran 2 – Llywio

Cynnwys Adran:

Is-adran	Pwnc
2.1	Rheolaeth Llywio – Olwyn Llywio
2.1	Rheolaeth Llywio – Colofn Llywio
2.4	Unedau Sbringiau Crogiant a Chysylltedd

2.1 Rheolaeth Llywio – Olwyn Lywio

<p>Dull Arolygu</p> <p>Gyda'r ddwy law ar yr olwyn lywio, siglwch yr olwyn lywio o ochr i ochr ar ongl sgwâr i'r golofn llywio a rhoi pwysau i lawr ac i fyny ychydig ar ymyl yr olwyn llywio (yn unol â cholofn). Nodwch:</p> <p>a. Holltau ym moth yr olwyn lywio.</p> <p>b. Holltau yn ymyl yr olwyn lywio.</p> <p>c. Breichiau'r olwyn lywio yn rhydd neu wedi'u torri.</p> <p>ch. Ymylon danheddog, miniog ar ymyl yr olwyn llywio.</p> <p>d. Os yn bosibl, gwiriwch fod y ddyfais cadw mewn lle wedi'i osod ar yr olwyn lywio.</p>	<p>Rheswm dros Wrthod</p> <p>a. Both yr olwyn lywio wedi'i dorri</p> <p>b. Ymyl yr olwyn lywio wedi'i dorri.</p> <p>c. Breichiau'r olwyn lywio wedi dod yn rhydd neu wedi'i thorri.</p> <p>ch. Ymylon danheddog, miniog ar ymyl yr olwyn lywio sy'n debygol o anafu'r gyrrwr</p> <p>d. Nid oes dyfais cadw both mewn lle wedi'i ffitio ar yr olwyn lywio.</p>
--	---

2.1 Rheolaeth Lywio – Colofn Lywio

<p>Dull Arolygu</p> <p>a. Ceisiwch godi'r olwyn lywio'n unol â'r golofn lywio a sylwch ar y symudiad yng nghanol yr olwyn lywio.</p> <p>b. Gwthiwch yr olwyn lywio ymaith ac wedyn e'i thynnu tuag atoch. Nodwch unrhyw symudiad i'r chwith neu i'r dde.</p> <p>c. tra bo'r olwyn lywio wedi'i gylchdroi, chwiliwch am ddirywiad yn y cyplyddion hyblyg neu'r cymal cyffredinol y golofn lywio.</p> <p>ch. Lle bo'n ymarferol, gwiriwch fod y bolltau gwasgu a dyfeisiadau cloi'n bresennol ac yn ddiogel (Gall y rhain fod yn adran yr injan neu o dan y siasi).</p>	<p>Rheswm dros Wrthod</p> <p>a. Gormod o symud yng nghanol yr olwyn lywio yn unol â'r golofn lywio (y pen nofiol). Sylwch: Gall rhai mathau o golofn lywio ddangos rhywfaint o symud nid oherwydd traul ormodol, e.e. y rhai sydd wedi'i gosod â chymalau cyffredinol neu gyplyddion hyblyg.</p> <p>b. Symudiad gormodol i'r ochr sy'n awgrymu bod y berynnau pêl uchaf wedi'u treulio neu'r braced gosod uchaf yn ansefydlog.</p> <p>c. Cyplydd hyblyg neu gymal cyffredinol sydd wedi'i ddirywio, ei dreulio neu sy'n ansefydlog</p> <p>ch. Bollt glamp cyplysu neu ddyfais gloi sy'n rhydd neu ar goll.</p>
--	--

2.4 Unedau Sbringiau Hongiad a Chysylltedd

<p>Dull Arolygu <u>Sbringiau Coil</u> a. Atgweiriadau Asio</p>	<p>Rheswm dros wrthod <u>Sbringiau Coil</u> a. Wedi'i Drwsio drwy Asio</p>
--	--

Adran 3 – Teiars ac Olwynion Ffyrdd

Cynnwys Adran:

Is-adran

Pwnc

3.1

Teiars – Cyflwr

3.1 Teiars

<p>Dull Arolygu <u>Olwynion</u> Rhaid tynnu pob cap both cyn yr arolygiad, er mwyn caniatáu archwilio cyflwr y nytiau olwynion.</p> <p>Nodyn cynghorol: Lle mae capiau bothau ar gael neu'n cael eu defnyddio dylent fod yn set gyfatebol ac mewn cyflwr da.</p> <p><u>Cyflwr y Teiars</u> Archwiliwch fod pob teiar, gan gynnwys yr olwyn sbâr (ym mhob cerbyd ac eithrio'r rheini lle mae'r cerbyd wedi'i ffitio gyda dewis amgen megis weldiad ar</p>	<p>Rheswm dros Wrthod</p> <p>Methu â thynnu'r capiau both (hyd yn oed ar gais) cyn yr archwiliad ac felly atal gwirio'r nytiau olwynion. Rhaid i nytiau olwynion gael eu gwirio i sicrhau bod popeth sydd angen yn bresennol ac wedi'i osod yn sownd.</p> <p>Yn unol â Llawlyfr Arolygu MOT ar gyfer Ceir a Cherbydau Ysgafn Masnachol ISBN 0-9549239-0-1)</p>
---	---

<p>gyfer teiars, neu deiars milltiroedd cyfyngedig argyfwng yn unig), archwiliwch fod pob teiar yn bodloni'r holl ofynion a osodir yn Llawlyfr Arolygu MOT ar gyfer Ceir a Cherbydau Ysgafn Masnachol (ISBN 0-9549239-0-1)</p> <p>Nodyn Cynghorol: dylid adnewyddu'r teiars lle mae dyfnder y teiars yn is na dau filimetr. Dylid adnewyddu'r padiau brêc hefyd os ydynt yn agos at y terfyn lle byddai'n ofynnol iddyn nhw gael eu hadnewyddu.</p> <p><u>Offer ar gyfer newid olwynion / teiars</u></p> <p>Yn ôl y drwydded ar gyfer cerbydau Hacnai a cherbydau llogi preifat mae'n ofynnol iddyn nhw gael yr offer ar gyfer newid olwyn sbâr a theiars.</p> <p>Nodyn 1</p> <p>Lle mae tanc siâp 'toesen' wedi'i ffitio yn y gist ar gyfer nwy LPG, rhaid sicrhau bod yr olwyn sbâr, os yw'n cael ei gludo yn y gist, yn sOWNd. Fel arall, ceir gosod cawell olwyn sbâr o dan y cerbyd, sy'n cydymffurfio â safonau'r gweithgynhyrchwyr a Safonau Prydeinig.</p>	<p>Dim offer yn y cerbydau i alluogi newid olwyn sbâr a theiars.</p> <p>Nodyn 2</p> <p>Dylid cymeradwyo teiars 'arbed ar le' dim ond gyda chymorth datganiad dull sy'n amlygu cyfrifoldebau'r gyrrwr o ran y cyflymder uchaf a ganiateir, a bod teiars 'arbed ar le' yn rhai dros dro dim ond yn deiars 'i gael chi gartref'.</p>
--	--

Adran 4 - Corff a Ffrâm

Cynnwys Adran:

Is-adran	Pwnc
4.1	Corff y Cerbyd a Chyflwr – (Tu allan)
4.1	Corff y Cerbyd, Diogelwch a Chyflwr – (Tu mewn)
4.2	Drysau a Seddi
4.4	Bariau Ffender

4.1 Corff y Cerbyd a Chyflwr – (Tu allan)

<p>Dull Arolygu</p> <p><u>Cyflwr y Corff (Tu allan)</u></p> <p>Archwiliwch y corff yn drwyadl ynghylch diogelwch, cyrydu, difrod, atgyweirio / paent cyfatebol gwael neu ymylon miniog sy'n debygol o achosi anaf.</p>	<p>Rheswm dros Wrthod</p> <p><u>Cyflwr y Corff (Tu allan)</u></p> <p>a. Panel corff, gris neu ategolyn ansefydlog neu sydd ar goll</p> <p>b. Unrhyw ymyl miniog o gwbl a gall achosi anaf</p> <p>c. Crafiadau trwm neu sgraffiniadau neu anffurfiadau i flaen a chefn y bariau ffender.</p> <p>ch. Tolciau niferus gan gerrig sydd wedi neu ddim wedi treiddio'r metel sy'n weladwy ar y boned/gril/panel/drws ac sy'n cael effaith andwyol ar olwg gweledol y cerbyd.</p> <p>d. Tolc sengl o fwy na 80 milimetr mewn diamedr, neu fwy na 3 tholc o fwy na 20 milimetr mewn diamedr mewn unrhyw banel.</p> <p>dd. Mwy na phedwar crafiad neu sgraffiniadau o fwy na 50 milimetr o hyd mewn unrhyw banel ar yr amod</p>
---	---

	<p>nad yw'r gôt waelod o baent wedi'i threiddio.</p> <p>e. Gwaith paent sydd wedi pylu, yn ddi-sglein sydd wedi colli ei sglein neu banel wedi'i baentio gyda phaent sydd ddim yn gyfatebol i'r fath raddau fel ei bod yn amharu ar olwg gyffredinol y cerbyd.</p> <p>f. Tystiolaeth o atgyweiriadau gwael a/neu baent ar banel(i) sy'n dangos paent sydd wedi llithro neu wedi'i chwistrellu ar y panel(i) neu ymylon cyfagos sy'n amharu ar olwg gyffredinol y cerbyd.</p> <p>ff. Arwyddion amlwg o rwd/cyrydu o unrhyw faint yn arbennig y rhai sy'n cael eu gorchuddio gan arwyddion hysbysebu neu lle mae rhannau wedi'u difrodi neu iddyn nhw gael eu 'llenwi' er mwyn celu gradd unrhyw niwed.</p> <p>g. Tu allan mor fudr er mwyn cuddio cyflwr y gwaith paent.</p>
--	---

4.1 Corff y Cerbyd, Diogelwch a Chyflwr – (Tu mewn)

Dull Arolygu	Rhesymau dros Wrthod
<p><u>Cyflwr y Corff (Tu mewn)</u></p> <p>a. Archwiliwch yn drwyadl y tu mewn am osodion, ffitiadau neu ategolion sydd wedi'u difrodi, eu bod yn ansefydlog neu'n rhydd</p> <p>b. Ymylon, carpedi, gwregysau diogelwch, matiau, gorchudd uwch y pennau, ardal esgid sy'n frwnt, wedi'u torri, sydd ar goll neu wedi'u treulio a'u bod yn bresennol. Tynnwch y matiau er mwyn archwilio'r carpedi oddi tano ar gyfer glendid ac arwyddion traul.</p> <p>c. Archwiliwch y goleuadau mewnol, cloeon drws dan ofal y gyrrwr a goleuadau rhybudd.</p> <p>ch. Archwiliwch y systemau diniwlio, awyru a gwresogi eu bod yn gweithredu'n gywir, gan gynnwys offer a rheolir gan y teithwyr lle bod wedi'u gosod (yn cynnwys diniwlwyr trydanol y ffenestri blaen a chefn)</p> <p>d. Archwiliwch yr holl ffenestri a sicrhau'u bod yn cael eu gostwng a chodi'n hawdd.</p> <p>dd. Archwiliwch gloeon y drysau mewnol, dolenni i ddal yn sownd / canllawiau a gorchuddion diogelwch.</p>	<p>a. Gosodion, ffitiadau neu ategolion sy'n ansefydlog neu'n rhydd</p> <p>b. Ymylon, carpedi, gorchudd uwch y pen sydd wedi treulio, arwynebau neu fatiau coll, brwnt, budr, wedi'u staenio neu'n ansefydlog.</p> <p>c. Golau mewnol sy' ddim yn gweithio (rhaid i'r holl oleuadau oleuo os ydynt yn rhan o offer safonol y gweithgynhyrchwyr). Switsh/clo a weithredir gan y gyrrwr neu lamp rhybudd heb ei oleuo sydd ar goll neu'n ddiffygiol</p> <p>ch. System(au) neu unrhyw ran sydd ddim yn gweithredu'n gywir, neu sydd ar goll gan gynnwys fentiau, offer rheoli a switshis.</p> <p>d. Ffenestr sy'n agor sydd ddim yn agor neu sy'n anodd ei agor neu ei gau neu fod y mecanwaith wedi'i dorri/ar goll neu ddim yn gweithio.</p> <p>dd. Cloeon drws, cloeon atal plentyn, gorchuddion amddiffynnol, dolenni a bariau i ddal yn sownd sydd ar goll, yn ddiffygiol neu'n rhydd. Dolenni a bariau dal sownd sefydlog sy'n helpu pobl ddall a rhannol ddall wedi'u treulio'n ormodol.</p>

<p>e. Archwiliwch riliau/parwydydd ar gyfer diogelwch a chyflwr.</p> <p>f. Archwiliwch y weirio trydanol ar gyfer cyflwr a diogelwch, gan gynnwys mesuryddion (os oes), systemau intercom, ac ati.</p> <p>ff. Archwiliwch y gist o ran mynediad, cynnwys, glendid a dŵr yn dod i mewn.</p>	<p>e. Pared / gril sy'n ansefydlog neu sydd ag ymyl(on) miniog a allai achosi anaf i deithwyr neu i'r gyrrwr.</p> <p>f. Gwifrau sydd wedi'u treulio neu sy'n rhwbio, terfynellau a cheblau heb eu hinsiwleiddio sydd wedi'u gosod fel eu bod yn achosi perygl baglu, ceblau gall eu datgysylltu'n hawdd. System intercom diffygiol, golau rhybudd sydd ddim yn gweithio ac arwyddion annarllenadwy/ar goll.</p> <p>i. Ddim yn gallu agor, cau neu gloi caead y gist, methiant mecanwaith cymorth y caead cist, seliau diffygiol / tystiolaeth bod dŵr yn dod i mewn, cist a/ neu garpedi budr, eitemau rhydd yn cael eu cadw yn y gist (h.y. offer olwyn sbâr a chyfarpar ac ati.)</p>
---	---

4.2 Drysau a Seddi

<p>Dull Arolygu <u>Allanfeydd Tân a Drysau</u></p> <p>Archwiliwch gyflwr yr holl ddrysau a'r allanfeydd tân. Gwiriwch gloeon drws, dolenni platau 'bwrw' a cholfachau ynghylch diogelwch, arwyddion treulio, ar goll, difrod i'r ymylon a phlatau gorchudd neu sydd ar goll.</p> <p>Gwiriwch farciau sy'n disgrifio presenoldeb a dull agor allanfeydd brys a'u bod yn weladwy ger yr allanfa a'u bod yn ddarllenadwy.</p> <p>Gwiriwch fod y seddi'n sefydlog, yn lân a heb eu treulio'n ormodol. Rhaid tynnu pob gorchudd rhydd y seddi cyn yr archwiliad (ac eithrio gorchuddion sydd wedi'u teilwra'n bwrsasol a gallan aros yn eu lle)</p> <p><u>Hygyrchedd: Cerbydau Cadair Olwyn</u></p> <p>Cyfluniadau Drws ar gyfer cerbydau hygyrch i gadeiriau olwyn:</p> <p>a. Drws cefn sengl - rhaid agor i isafswm</p>	<p>Rheswm dros Wrthod <u>Allanfeydd Tân a Drysau</u></p> <p>a. Nid yw drws neu ddrws allanfa brys yn cau â chlicied yn ddiogel yn y safle caeedig.</p> <p>b. Drws neu allanfa brys ni ellir ei agor o'r tu mewn neu o'r tu allan wrth ddefnyddio'r system rheoli berthnasol ym mhob achos.</p> <p>c. Dolenni, clo neu blât 'bwrw' coll, yn llac neu sydd wedi'u treulio.</p> <p>ch. Marciau sy'n disgrifio presenoldeb a dull agor allanfa brys sydd yn anghywir, annarllenadwy neu ar goll.</p> <p>d. Ymylon/plât gorchudd sydd ar goll, yn llac neu wedi'u difrodi.</p> <p>dd. Clustogau) seddi wedi'u rhwygo, staenio, sydd â thyllau, wedi'u treulio neu sydd ddim yn sefydlog. Sedd nad yw'n cynnal yn ddigonol ar y gwaelod nac i'r cefn. Nid yw seddi sydd wedi'u rhwygo, torri neu staeniau'n wael yn dderbyniol.</p> <p><u>Hygyrchedd Cerbydau Cadeiriau Olwyn</u></p> <p>a. Nid yw'r drws yn agor hyd at 90 gradd lawn a ni ellir ei ddal yn sownd tra ei fod ar agor.</p>
--	--

o 90 gradd ac sy'n gallu cael ei gloi yn ei lle. b. Drysau dwbl cefn – rhaid iddynt agor i o leiaf 180 gradd a gallu cael eu cloi yn eu lle. Mae hyn er mwyn galluogi gofalwr (gyrrwr neu dywysydd) i helpu teithwyr mewn cadair olwyn os oes angen.	b. Nid yw drysau dwbl yn agor hyd at 180 gradd lawn a ni ellir eu dal yn sownd tra eu bod ar agor.
--	---

4.4 Bariau Ffender

Dull Arolygu Archwiliwch y bariau ffender a gwirio: a. eu bod nhw'n sefydlog ar y cerbyd. b. bod y gosodiadau yn sefydlog ar y cerbyd. c. nad oes unrhyw dystiolaeth o ddifrod.	Rheswm dros Wrthod a. Bar ffender neu osodiad llac. Bar ffender wedi'i wanhau a/neu fod y gosodiad/mowntin yn ansefydlog oherwydd gwaith atgyweirio gwael B. Braced mowntin sydd wedi'i thorri. Bod y bolltau mowntin wedi treulio neu ymestyn cymaint bod y bar ffender yn debygol o ddatgysylltu'n rhannol neu'n llwyr oddi ar y cerbyd pan fo'n cael ei ddefnyddio. Bar ffender wedi'i sefydlogi gan wifren neu ddulliau eraill dros dro sy'n cael eu hystyried yn anniogel a rhaid eu gwrthod. C. Bariau ffender sydd ag ymylon danheddog, craciau, holltiadau neu ysgwyddiadau a allai achosi anaf i bersonau ger y cerbyd. Gwaith paent sydd ddim yn gyfatebol neu sydd yn sylweddol wahanol i weddill y paent.
---	--

Adran 5 – Tanwydd ac Allyriadau

Cynnwys Adran:

Is-adran	Pwnc
5.1	System wacáu
5.2	System Danwydd – Pibellau a Thanciau

5.1 System wacáu

Dull Arolygu Lle y bo'n berthnasol, gwiriwch bresenoldeb, diogelwch a digonolrwydd y gorchudd iro i bibellau gwacáu poeth.	Rheswm dros Wrthod Gorchudd gwres yn ansefydlog neu'n annigonol.
--	--

5.2 System Danwydd – Pibellau a Thanciau

Dull Arolygu a. Archwiliwch y tanc(iau) tanwydd ynghylch diogelwch a gollyngiadau. b. Gwiriwch fod capiau llenwi tanc	Rheswm dros Wrthod a. Tanc tanwydd ansefydlog neu sy'n gollwng. b. Cap llenwi ar goll neu anaddas neu yn y fath gyflwr
--	---

<p>tanwydd yn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bresennol • y math cywir • sefydlog ac eistedd mewn lle sicr er mwyn sicrhau gweithredu selio cywir. <p>c. Archwiliwch y pibellau i sicrhau'u bod wedi cysylltu mewn modd sefydlog sy'n atal difrod drwy ysgrifio a hollti, ac nad ydynt mewn lleoliad lle y byddant yn cael eu brynto gan rannau sy'n symud.</p> <p>ch. Gwiriwch fod unrhyw bibell tanwydd ddim yn rhedeg yn union gyfagos i neu mewn cyswllt uniongyrchol â'r system weirio drydanol neu system wacáu.</p>	<p>na fyddai'n atal tanwydd rhag gollwng neu arllwys.</p> <p>Sylwch: Ni chaniateir capiau tanwydd dros dro / brys.</p> <p>c. Pibell(au) ansefydlog, wedi'i difrodi, wedi'i rhwbio mewn lleoliad fel bod perygl eu bydd yn brynto rhannau sy'n symud.</p> <p>ch. Pibellau tanwydd sy'n agos iawn neu sydd mewn cysylltiad uniongyrchol â'r system wifrau neu wacáu.</p>
---	---

Adran 6 – Barn Gyrrwyr Ffordd

Cynnwys Adran:

Is-adran	Pwnc
6.1	Drychau
6.3	Ffenestr Flaen – Golwg i'r Blaen
6.5	Ffenestr Wydr neu Ddeunydd Arall Tryloyw

6.1 Drychau

<p>Dull Arolygu</p> <p>Rhaid gwirio nifer a lleoliad yr holl ddrychau gorfodol:</p> <p>a. Gwiriwch gyflwr arwyneb pob drych adlewyrchol ac os gall y person sy'n eistedd yn sedd y gyrrwr weld yn glir i'r tu cefn.</p>	<p>Rheswm dros Wrthod</p> <p>Sylwch: Nid yw'r drych allanol ychwanegol diffygiol yn rheswm dros wrthod. Rhaid i holl gerbydau trwyddedig fod wedi'u ffitio â drych mewnol gyda'r golwg o'r cefn.</p> <p>a. Cyflwr y Drych</p> <ul style="list-style-type: none"> • Arwyneb drych adlewyrchol wedi'i dirywio neu wedi'i thorri. • Mewn lleoliad fel bod y person sy'n eistedd yn sedd y gyrrwr ddim yn gallu gweld yn glir tua'r cefn.
---	--

6.3 Ffenestr Flaen – Golwg o'ch Blaen

<p>Dull Arolygu</p> <p>Eisteddwch yn sedd y gyrrwr a gwiriwch fod golwg rhesymol o'r ffordd o'ch blaen, gan gadw mewn cof dyluniad gwreiddiol y cerbyd.</p> <p>a. Archwiliwch bob sychwr ffenestr a</p>	<p>Rheswm dros Wrthod</p> <p>Lleoliad neu faint unrhyw wrthrych sy'n cyfyngu ar olwg y gyrrwr o'r ffordd ymlaen, gan gadw mewn cof dyluniad gwreiddiol y cerbyd.</p> <p>a. Sychwyr ffenestri sy'n cael eu gweithredu gan aer</p>
---	--

<p>weithredir gan aer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cyflwr unrhyw bibellau a gellir eu gweld • Gweithrediad y mecanwaith gweithredol, a • Gweithrediad y falffiau angenrheidiol i warchod y system frecio <p>Sylwch: ddylai offer neu wrthrychau oedd ddim wedi'i ffitio i'r cerbyd yn wreiddiol fel rhan o'r dyluniad gwreiddiol ddim amharu ar olwg y gyrrwr i'r blaen. Yn benodol, ddylai gwrthrychau megis (ond nid yn gyfyngedig i) faneri, addurniadau cerbyd, a gardiau/misyrnau allanol ddim torri ar draws y golwg o'r ardal sy'n cael eu sychu gan y sychwyr ffenestri.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pibellau wedi'u clymu'n annigonol neu sydd ddim wedi'u clymu'n sownd • Swyddogaeth anghywir o'r ffenestri neu gydrannau sy'n gollwng • Gweithrediad anghywir y falffiau amddiffyn.
---	--

6.5 Ffenestr Wydr neu Ddeunydd Arall Tryloyw

<p>Dull Arolygu</p> <p>a. Gwiriwch wrth edrych ar gyflwr pob ffenestr, sgriniau mewnol, pared i'r ochr, to a ffenestri drws am graciau, difrod i'r wyneb ac aflwiad.</p> <p>b. Gwiriwch am bresenoldeb a diogelwch yr holl ffenestri, ochr, to, neu ffenestri cefn, neu sgriniau neu barwydydd mewnol.</p> <p>c. Chwiliwch am dystiolaeth o ollyngiadau amlwg ar bob ffenestr flaen a ffenestri ochr, cefn, to neu ddrws.</p> <p>ch. Chwiliwch am bresenoldeb, diogelwch a chyflwr y rheiliau gwarchod neu rwystrau yn y ffenestri, sgriniau neu barwydydd mewnol.</p> <p>d. Ar gyfer pob cerbyd a gafodd ei ddefnyddio am y tro cyntaf cyn 1 Ionawr 1959. Cyn belled ag y bo'n ymarferol, gwiriwch taw gwydr diogelwch sydd wedi'i ffitio i'r ffenestri blaen a'r ffenestri allanol sy'n wynebu'r tua'r blaen.</p>	<p>Rheswm dros Wrthod</p> <p>a. Mae gan y gwydr, neu ddeunydd arall tryloyw, grac, difrod i'r wyneb, yn afliwedig sy'n:</p> <ul style="list-style-type: none"> • amharu ar olwg y gyrrwr i'r blaen, i'r ochr neu ar olwg ôl o'r ffordd; • yn cyflwyno perygl i unrhyw berson sydd yn y cerbyd. • gwydr neu ddeunydd arall thryloyw sydd yn fudr, gydag iriad neu wedi'i farcio'n sylweddol. • haenau wedi'u gosod dros wyneb y ffenestr er mwyn eu tywyllu neu wneud yn anhryloyw <p>b. Mae ffenestr flaen neu unrhyw ffenestr allanol arall ar goll, neu unrhyw ffenestr flaen, ffenestr, sgrin neu bared mewnol sy'n ansefydlog.</p> <p>c. Mae unrhyw ffenestr allanol neu ffenestr flaen yn amlwg yn gollwng.</p> <p>ch. Mae rheilen warchod neu rwystr ar ffenestr, sgrin neu bared mewnol ar goll, ansefydlog neu wedi'i difrodi.</p> <p>d. Mae ffenestr flaen a/neu unrhyw un y tu allan i ffenestr sy'n wynebu blaen cerbyd yn amlwg ddim yn wydr diogelwch wedi eu ffitio i gerbyd, a ddefnyddiwyd gyntaf cyn 1 Ionawr 1959.</p>
---	--

<p>dd. Ar gyfer pob cerbyd a gafodd ei ddefnyddio ar neu ar ôl 1 Ionawr 1959, cyn belled ag y bo'n ymarferol, gwiriwch taw gwydr neu wydriad diogelwch sydd wedi'i defnyddio ar gyfer y ffenestri blaen a phob ffenestri y tu allan.</p> <p>e. Cerbydau a gafodd eu defnyddio am y tro cyntaf ar neu ar ôl 1 Mehefin 1978, gwiriwch taw gwydr diogelwch sydd wedi'i ddefnyddio ar gyfer y ffenestr flaen a ffenestri eraill ar bob ochr i sedd y gyrrwr, yn gyfan gwbl neu'n rhannol, a'u bod yn arddangos marc diogelwch derbyniol.</p> <p>f. Ni dderbynnir cerbydau gyda ffenestri sydd wedi'u tintio'n drwm neu sy'n ddu. Dim ond pan fydd y tint yn caniatáu o leiaf 30% o drosglwyddiad golau y bydd pob ffenestr gefn yn cael ei derbyn.</p> <p>* Wedi'i ddiwygio gan y Pwyllgor Trwyddedu 20^{fed} Ebrill 2018.</p> <p>Nodyn Cyngorol: dylai ffenestri cefn ac ochr gefn gydymffurfio â chyfyngiadau Rheoliadau Adeiladu a Defnyddio fel sydd wedi'u nodi ynghylch ffenestri blaen ac ochr.</p> <p>Sylwch: Nid oes angen marc diogelwch ar wydr diogelwch a gafodd ei ddefnyddio cyn 1 Mehefin 1978.</p>	<p>dd. Mae'n amlwg nid gwydr diogelwch sydd wedi'i ddefnyddio ar gyfer y ffenestr flaen neu ffenestr allanol.</p> <p>e. Ar gyfer cerbydau a gafodd eu defnyddio am y tro cyntaf ar neu ar ôl 1 Mehefin 1978, does dim marc diogelwch derbyniol ar ffenestri blaen a/neu ffenestri eraill, sydd yn gyfan gwbl neu'n rhannol i bob ochr sedd y gyrrwr.</p> <p>f. Rhaid gallu gweld unrhyw berson yn y cerbyd o'r tu allan. Mae hyn er mwyn sicrhau diogelwch y teithwyr ac yn ogystal i'r gyrrwr ac atal ymosodiadau gan deithwyr. Gellir rhanddirymu o dan amgylchiadau eithriadol ar ddisgresiwn Is-bwyllgor Tacsis a Chyffredinol. Mae rhaid cadarnhau yn ysgrifenedig ymlaen llaw i brofi rhanddirymiadau.</p>
--	---

Adran 7 – Gofynion Ychwanegol

Cynnwys Adran:

Is-adran	Pwnc
7.1	Mesurydd Cyflymdra
7.2	Trawsyrant
7.3	Mwntinau/Gosodiadau'r Injan a Thrawsyrant
7.4	Gollwng Olew a Dŵr
7.5	Bagiau / Gofod Llwytho
7.6	Ôl-gerbydau a Bariau Halio
7.7	Goleuadau Rhybudd

7.1 Mesurydd Cyflymder

<p>Dull Arolygu</p> <p>a. Gwiriwch fod mesurydd cyflymder wedi'i osod.</p> <p>b. Gwiriwch gyflwr y mesurydd</p>	<p>Rheswm dros Wrthod</p> <p>a. Does dim mesurydd cyflymder wedi'i osod.</p> <p>b. Dydy'r mesurydd cyflymder ddim yn gyflawn neu'n amlwg ddim yn gweithio, neu fod gwydr y deial wedi'i</p>
--	--

cyflymder.	dorri neu ar goll.
c. Gwiriwch fod modd goleuo'r mesurydd cyflymder.	c. Does dim modd goleuo'r mesurydd cyflymder

7.2 Trawsyriant

Dull Arolygu	Rheswm dros Wrthod
<p>Archwiliwch y trawsyriant am:</p> <p>a. Bolltau fflans coll neu'n rhydd</p> <p>b. Fflansiau wedi'u cracio neu'n ansefydlog</p> <p>c. Y siafft a/neu ferynnau olwyn wedi'u treulio</p> <p>ch. Diogelwch amgaead y berynnau</p> <p>d. Craciau yn amgaead y berynnau</p> <p>dd. Cymalau cyffredinol wedi'u treulio</p> <p>e. Cyplyddion hyblyg wedi'i dirywio</p> <p>f. Siaffttiau wedi'u hanffurfio neu'u difrodi</p> <p>ff. Dirywiad o osodiadau hyblyg amgaead y berynnau</p> <p>g. Gwagle rhwng y siaffttiau trawsyriant a chydannau cyfagos</p> <p><u>Gyriant Olwyn Flaen</u></p> <p>a. Gwiriwch gyplyddion cymalau cyffredinol y siafft gyrru fewnol ac allanol a'r cymalau cyflymder cyson am:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Traul a Diogelwch • Difrod i rwber hyblyg neu ffabrig y cymalau cyffredinol • Diogelwch y rwber hyblyg neu ffabrig cymalau cyffredinol ac am halogiad olew • Cyflwr, presenoldeb a diogelwch gweiniau cyflymder cyson. 	<p>a. Fflans yn rhydd neu bollt(au) fflans ar goll</p> <p>b. Fflans wedi'i gracio neu'n llac ar y siafft trawsyriant</p> <p>c. Traul ormodol yn y siafft</p> <p>ch. Gosodiad berynnau ansefydlog yn eu ffitiadau</p> <p>d. Gosodiad berynnau wedi'i gracio neu hollti</p> <p>dd. Traul ormodol mewn cymal cyffredinol</p> <p>e. Dirywiad cyplydd hyblyg y siafft trawsyriant</p> <p>f. Siafft sydd wedi'i difrodi, cracio neu blygu</p> <p>ff. Dirywiad o osodiad hyblyg o amgaead y berynnau</p> <p>g. Dystiolaeth o unrhyw frynto rhwng unrhyw siafft trawsyriant a chydannau gyfagos</p> <ul style="list-style-type: none"> • Siafft gyrru cyflymder cyson neu gymal cyffredinol wedi'i threulio neu'n ansefydlog • Uned cyplydd cyffredinol ffabrig neu rwber hyblyg wedi'i difrodi gyda llawer o graciau, torri mewn teilchion • Uned cyplydd cyffredinol ffabrig neu rwber hyblyg wedi'i meddalu'n ormodol neu ei bod wedi halogi gan olew, neu'n ansefydlog • Gwain cymal y siafft gyrru cyflymder cyson wedi'i hollti, ar goll neu wedi'i osod yn ansefydlog

7.3 Mwentin/Gosodiad yr Injan a Thrawsyriant

Dull Arolygu	Rheswm dros Wrthod
--------------	--------------------

<p>a. Rhaid i ardal yr injan fod yn rhesymol lân</p> <p>b. Archwiliwch gyflwr y:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mwentinau/Gosodiadau • Is-fframiau <p>a</p> <p>c. Diogelwch i'r siasi a chwiliwch am:</p> <ul style="list-style-type: none"> • holltiadau • llacrywdd • dirywio 	<p>Gall adrannau'r injan sydd yn frwnt iawn neu wedi'u halogi'n fawr guddio ffynonellau o ddŵr yn gollwng neu broblemau eraill. Bydd cyflwyno cerbyd ag adran yr injan yn y fath gyflwr fel y gallai guddio gollyngiadau ac ati, yn arwain at beidio cwblhau'r prawf.</p> <p>Unrhyw fowntin neu'r Is-ffrâm</p> <ul style="list-style-type: none"> -rhydd -wedi torri -wedi dirywio -wedi atgyweirio'n amhriodol
---	--

7.4 gollyngiadau olew a dŵr

<p>Dull Arolygu</p> <p>a. Gwiriwch y cerbyd am ollyngiadau olew neu ddŵr i'r ddaear o unrhyw gydosod neu gydran.</p> <p>b. A/neu a allai ollwng ar y gwaith corff amgylchynol, system wacáu a brecio tra bod y cerbyd yn symud ac fel y byddai'n:</p> <p>Sylwch: os oes angen, gellir rhedeg yr injan ar gyflymder segur i gadarnhau os oes olew yn gollwng.</p>	<p>Rheswm dros Wrthod</p> <p>a. Olew neu ddŵr yn gollwng, o unrhyw gydosod, sy'n gollwng hylif o dan y cerbyd tra'n llonydd.</p> <p>b. Gollyngiadau a gall eu gollwng ar y gwaith corff amgylchynol, system wacáu a brecio tra bod y cerbyd yn symud ac fel y byddai'n:</p> <ul style="list-style-type: none"> • halogi ardaloedd • gallai o bosibl, achosi risg iechyd, diogelwch neu dân.
--	--

7.5 Bagiau/Gwagle Llwytho

<p>Dull Arolygu</p> <p>Mae diogelwch teithwyr yn bwysicach na chamleoli bagiau mewn achos damwain. Felly, dylai bagiau fod wedi'u llwytho'n ddiogel er mwyn i'w hatal rhag dod yn rhydd mewn damwain a gallai achosi anaf o bosibl. O ran diogelu, gellir angori bagiau i lawr yn yr adran bagiau gyda dalen neu rwyd. Yn amlwg, bydd angen gofal os nad yw'r adran y bagiau ddim ar wahân yn gorfforol i adran y teithwyr a pheidio â chludo eitemau peryglus megis caniau tanwydd, glanedyddion neu eitemau eraill rhydd a gellid gollwng pe baen yn cael eu difrodi.</p>	<p>Rheswm dros Wrthod</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lle mae gorchuddion 'tonneau' yn cael eu defnyddio, rhaid bod modd iddyn nhw allu cael eu gwasanaethu a'u bod yn addas ar gyfer ei ddefnydd. • Rhaid i gerbydau ag adrannau mawr ar gyfer cario bagiau gael system diogelu llwythau sy'n gallu cael ei wasanaethu ac sy'n addas ar gyfer ei ddefnydd. • System diogelu llwythau'n ddiffygiol neu dim modd ei wasanaethu.
--	---

7.6 Ôl-gerbydau a Bariau Halio

<p>Dull Arolygu <u>Ôl-gerbydau</u></p>	<p>Rheswm dros Wrthod</p>
---	----------------------------------

<p>a. Pan fo'r awdurdod trwyddedu lleol yn caniatáu defnyddio ôl-gerbydau ar gyfer cludo bagiau, yna mae angen cyflwyno'r ôl-gerbyd ar gyfer prawf ynghyd â'r cerbyd a gaiff ei awdurdodi i'w dynnu. Bydd angen hefyd i'r ôl-gerbyd arddangos y plât cofrestru priodol.</p> <p>Sylwch: Dylai ôl-gerbydau a gyflwynir i'w harchwilio fod wedi cael eu hadeiladu gan wneuthurwr ôl-gerbydau cymeradwy neu gydnabyddedig.</p> <p>Gwelir enghraifft o ddalen arolygiad ôl-gerbyd nodweddiadol yn Atodiad 'A'</p> <p><u>Barau halio</u></p> <p>b. Le caiff bariau halio eu gosod rhaid gwneud gwiriadau ynghylch eu cyflwr a'u diogelwch i'r cerbyd sy'n tynnu</p>	<p>a. Gwrthod fel y nodir ar y daflen arolygu ôl-gerbyd a ddangosir yn Atodiad 'A'</p> <p>b. Gwrthodiadau fel y nodir ar y daflen arolygu ôl-gerbyd a ddangosir yn Atodiad 'B'</p>
--	--

7.7 Goleuadau Rhybuddio neu Larymau

<p>Dull Arolygu</p> <p>Bydd disgrisiwn gan yr orsaf brofi ynghylch cyflawni'r prawf o ran goleuadau rhybuddio'r ddangosfwrdd wedi'u goleuo, a/neu larymau yn cael eu hactifadu</p>	<p>Rheswm dros Wrthod</p>
---	----------------------------------

Adran 8 – Offer Ategol

Cynnwys Adran:

Is-adran

Pwnc

- 8.1 Systemau Diogelu Cadeiriau Olwyn a Chyfarpar ar gyfer Mynediad
- 8.2 Diffoddwr Tân
- 8.3 Pecyn Cymorth Cyntaf
- 8.4 Mesurydd

8.1 Systemau Diogelu Cadeiriau Olwyn a Chyfarpar ar gyfer Mynediad

<p>Dull Arolygu</p> <p><u>System Diogelu Cadeiriau Olwyn</u></p> <p>a. Lle y bo'n briodol, gwiriwch gyflwr a gweithrediad y system diogelu cadeiriau olwyn.</p> <p><u>b.Cyfarpar a Mynediad i Gadeiriau Olwyn</u> Bydd cerbyd wedi ei ffitio ag un o'r mathau canlynol o offer sy'n rhoi mynediad i gadeiriau olwyn:</p> <p>Rampiau</p> <p>c. Gwiriwch fod rampiau priodol wedi eu</p>	<p>a. System diogelu cadeiriau olwyn yn ddiffygiol, wedi treulio neu ar goll.</p> <p>c. Rampiau ar goll, heb eu storio mewn modd</p>
--	--

<p>gosod yn ddiogel yn yr ardal storio ddynodedig. Chwiliwch am ddifrod, anffurfiad, ymylon miniog ac ati a bod gorchudd gwrthlithro wedi'i ddarparu</p> <p>Lifft Cadair Olwyn ch. Bydd lifft cadair olwyn bwrpasol yn cydymffurfio â Rheoliadau 98 LOLER. Bydd angen cyflwyno adroddiad, sy'n cadarnhau bod y cyfarpar codi yn ddiogel i'w ddefnyddio, ar adeg archwiliad y cerbyd. Bydd angen i gerbydau gyda lifft cadair olwyn sy'n cael eu cyflwyno ar gyfer yr archwiliad gael tystysgrif LOLER sy'n ddilys am gyfnod o chwe mis o'r dyddiad cyhoeddi.</p> <p>d. Bydd rhaid i unrhyw ramp cadair olwyn bwrpasol sy'n cael ei gludo fod yn ysgafn ac yn hawdd i'w ddefnyddio. Bydd rhaid i'r ramp sydd wedi'i osod cael gwybodaeth sy'n cyfeirio'n weladwy o ran y dull gweithredu llwyth yn ddiogel hyd at 250 kg a'i fod yn ac ardystiedig i BS 6109.</p> <p>dd. Bydd cyfarpar sy'n rhoi mynediad i gadeiriau olwyn fod wedi ei ffitio naill ai i mewn i'r cefn neu i ddrws mynediad ochr y cerbyd. Lle mae wedi ffitio i ddrws ochr, y drws sydd ar ochr agos cerbyd ydw, h.y. wrth ymyl cwrbyn y ffordd pa fo'r cerbyd wedi stopio mewn ffordd arferol.</p> <p>e. Lle mae'r cyfarpar mynediad wedi'i osod, rhaid i agoriadau drws gael uchder lleiafswm clir o 48 modfedd (1,220 milimetr) yn yr adran drydydd ganolog. Bydd y mesuriadau'n cael eu mesur o galon uchaf y platfform, tra ei fod wedi'i godi'n llawn, neu wyneb uchaf y ramp sydd wedi gosod yn gyfan gwbl ar dir gwastad.</p> <p>f. Bydd mecanwaith cloi wedi ei ffitio sy'n dal y drws mynediad ar agor wrth iddo gael ei ddefnyddio</p> <p>ff. Rhaid i'r system llwybro'r cadeiriau olwyn fod yn addas i'r diben ac yn ddiogel o ran strwythur.</p> <p>Mae gwybodaeth bellach ar gludiant ar gyfer anabl ar gael oddi wrth Bwyllgor Ymgynghorol ar Gludiant Pobl Anabl Gweler y wefan isod.</p>	<p>sefydlog, wedi'i difrodi / anffurfio, mae gorchudd gwrthlithro mewn cyflwr gwael neu ar goll.</p> <p>ch. Cerbyd ddim wedi'i gyflwyno gyda thystysgrif LOLER ddilys neu gyfredol.</p> <p>d. Does dim gwybodaeth weladwy gyda'r ramp gosod i uchafswm llwyth o ran gweithio'n ddiogel neu ddim tystysgrif ardystio BS 6109.</p> <p>dd. Mae offer mynediad i gadeiriau olwyn wedi ffitio i ddrws mynediad y cerbyd sydd ar ochr canol y ffordd.</p> <p>e. Nid oes digon o uchder uwch y pen yn agoriadau sydd o fewn yr ardal trydydd canolog o 48 modfedd (1,220 milimetr).</p> <p>f. Dim tystiolaeth bod mecanwaith cloi addas i gadw'r drws yn agor ar gael.</p> <p>ff. System llwybro wedi'i ddifrodi neu'n ansefydlog neu waddodion a malurion o fewn y cledrau.</p>
--	---

8.2 Diffoddwr Tân

Dull Arolygu	Rheswm dros Wrthod
<p>a. Gwriwch fod gan y diffoddwr tân :</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dyddiad dod i ben • Sêl • Math - dŵr, CO2 neu bowdr sych • Marc cymeradwy – BS5423 neu EN3 <p>b. Rhaid cadw diffoddwr tân mewn lleoliad hygrych. Gellir cludo'r diffoddwr tân oddi o'r golwg, h.y. mewn adran menig wedi'i diogelu neu ardal cist y cerbyd ar yr amod bod arwydd clir ar y dangosfwrdd, yn rhoi'r lleoliad.</p> <p>c. Rhaid i ddiffoddwr tân ddangos rhif plât trwydded y cerbyd wedi'i ysgrifennu arno gyda phen sefydlog, ar ysgwydd y diffoddwr tân ac mewn modd y gellir ei weld a'i ddarllen yn glir.</p>	<p>a. Mae diffoddwr tân ar goll neu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dyddiad defnyddio wedi dod i ben • Sêl wedi'i dorri neu ar goll. • Does dim marc cymeradwy, gweladwy neu farc arall sydd heb ei gymeradwyo i'w weld. <p>b. Nid yw wedi'i ffitio mewn lleoliad hygrych neu fod ei lleoliad ddim wedi'i dangos yn glir.</p> <p>c. Mae diffoddwr tân heb ei farcio mewn modd gyda phen/inc sefydlog, parhaol. Diben rhoi marc adnabod ar y diffoddwyr tân yw eu hatal rhag cael eu trosglwyddo rhwng cerbydau at ddibenion prawf.</p>

8.3 Pecyn Cymorth Cyntaf

Dull Arolygu	Rheswm dros Wrthod
<p>a. Gwiriwch fod y blwch cymorth cyntaf ar gael a bod cynnwys digonol. Yn seiliedig ar wybodaeth sydd ar gael gan yr Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch, dylai isafswm stoc o eitemau cymorth cyntaf cynnwys</p> <p>(i) taflen yn rhoi arweiniad cyffredinol ar gymorth cyntaf (er enghraifft, yr Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch http://www.hse.gov.uk/pubns/indg347.htm Cyngor sylfaenol ar gymorth cyntaf yn y gwaith);</p> <p>(ii) detholiad o blasteri di-haint wedi'u lapio'n unigol (meintiau amrywiol),</p> <p>(iii) padiau llygaid di-haint;</p> <p>(iv) rhwymynnau trionglog wedi'u lapio'n unigol, ac os oes modd yn ddi-haint;</p> <p>(v) chwe phin cau diogelwch;</p> <p>(vi) gorchuddion mawr di-haint wedi'u lapio'n unigol heb feddyginiaeth ar gyfer clwyfi;</p> <p>(vii) gorchuddion maint canolig di-haint wedi'i lapio'n unigol heb feddyginiaeth ar gyfer clwyfi;</p> <p>(viii) tri phâr o fenig tafladwy o leiaf</p>	<p>a. Mae pecyn cymorth cyntaf ar goll, neu heb ddigon o gynnwys</p>

b. Rhaid cadw'r pecyn cymorth cyntaf mewn lleoliad hygyrch y tu mewn i'r cerbyd. Nid oes angen i'r pecyn cymorth cyntaf fod yn weladwy, h.y. mewn adran menig sydd wedi'i chau cyhyd bod arwydd clir ar y dangosfwrdd, yn rhoi'r lleoliad hwnnw.	b. Dydy'r pecyn cymorth cyntaf ddim mewn lleoliad hygyrch neu fod y lleoliad ddim wedi dangos yn glir.
---	---

8.4 Mesuryddion

a. Archwiliwch wifrau'r mesurydd eu bod yn gadarn ac yn sefydlog	a. Gwifrau wedi'u difrodi, treulio, yn llac neu sydd ddim wedi'u sefydlu'n briodol
b. Archwiliwch fod y golau uchaf yn gweithio pan fyddan yn cael eu hactifadu gan y mesurydd.	b. Golau ar ben y to ddim yn weithredol

8.5 Camerâu teledu cylch cyfyng neu offer ategol eraill

a. Sicrhewch fod unrhyw wifrau cysylltiedig yn gadarn ac yn ddiogel.	a. Gwifrau wedi'u difrodi, treulio, yn llac neu sydd ddim wedi eu sefydlu'n briodol
b. Rhaid arddangos arwyddion bod teledu cylch cyfyng yn bresennol yn glir ac yn cael ei ddefnyddio yn y cerbyd.	b. Arwyddion sydd ddim yn cael eu harddangos neu sydd mewn lleoliad fel eu bod yn amharu ar olwg y gyrrwr, neu sydd ddim yn amlwg i bob teithiwr yn y cerbyd.
c. Rhaid i offer ategol eraill megis cyfleusterau 'chip a phin' fod yn sownd mewn lleoliadau sydd ddim yn effeithio ar y gyrrwr h.y. ddim yn cael eu lleoli yn agos at lifrau gêr neu reolaethau hanfodol eraill.	c. Offer sydd ddim eu lleoli mewn lleoliad priodol.

Adran 9 – Arddangos Gwybodaeth

Cynnwys Adran:

Is-adran	Pwnc
9.1	Hysbysebu
9.2	Arwyddion Dim Ysmygu

9.1. Hysbysebu

a. Rhaid i hysbysebu beidio ag amharu ar olwg y gyrrwr ar unrhyw adeg.	a. Deunydd hysbysebu sy'n amharu ar olwg y gyrrwr.
b. Pob ffenestr yn rhydd o wybodaeth hysbysebu ac eithrio manylion y cwmni cerbydau hacnai neu gerbydau llogi preifat.	b. Hysbysebu ar y ffenestri sydd ddim ynghylch y cwmni ei hun
c. Gwaith corff i gyd yn rhydd o wybodaeth hysbysebu ac eithrio manylion y cwmni cerbydau hacnai neu gerbydau llogi preifat. Caniateir deunydd hysbysebu ychwanegol dim ond os oes cymeradwyaeth ysgrifenedig ymlaen llaw	c. Hysbysebu ar y gwaith corff sydd ddim ynghylch y cwmni ei hun sydd heb gymeradwyaeth ymlaen llaw gan y Cyngor.

gan y Cyngor ac mae hyn yn cael ei gyflwyno ar adeg y prawf.	
--	--

9.2 Arwyddion Dim Ysmygu

<p>Arddangos arwydd dim ysmygu yn amlwg o fewn yr adran teithwyr.</p> <p>Sylwch: Mae'n ofyniad cyfreithiol bod rhaid arddangos o leiaf un arwydd yn amlwg.</p> <p>Nodyn Cyngorol: dylid arddangos dau arwydd, un ar bob ochr y cerbyd er mwyn hysbysu i deithwyr ni chaniateir ysmygu yn y cerbyd.</p>	<p>Diffyg amlwg o arwyddion 'Dim ysmygu' neu'u bod wedi'u hepgor.</p>
--	---

Taflen Arolygu Ôl-gerbyd

Enw perchennog yr ôl-gerbyd:	
Cyfeiriad perchennog yr ôl-gerbyd:	
Rhif cyswllt y perchennog:	
Plât y gweithgynhyrchwyr sy'n dangos rhif y siasi :	
Plât y gweithgynhyrchwyr sy'n dangos uchafswm pwysau:	

Maes Arolygu	Disgrifiad	Llwyddo (Ticiwch)	Methu (X)
Cyplyddion ôl-gerbyd	Gwiriwch gyflwr a gweithrediad cebl diogelwch datgysylltu a'i fod ar gael		
Bracedi mowntin y bar halio	Gwiriwch gyflwr a diogelwch		
Corff yr ôl-gerbyd	Gwiriwch gyflwr yr ochr a'r tinbrenni		
Siasi'r ôl-gerbyd	Gwiriwch y cyflwr		
Hongiadau	Gwiriwch y cyflwr a'r gweithredu		
Berynnau olwyn	Gwiriwch am ormodedd o symud neu arwedd yn y berynnau		
Gorchudd 'tonneau' a ffitiadau	Gwiriwch y cyflwr		
Teiars ac olwynion	Gwiriwch o ran diogelwch, cyflwr a thraul		
System frecio	Gweithredu'n foddhaol		
Goleuadau	Mae'r holl oleuadau hanfodol yn gweithio		
Dangosyddion	Mae'r holl ddangosyddion yn gweithio		
Triongl adlewyrchol	Gwiriwch eu bod ar gael a'u cyflwr		
Plât rhif y cerbyd	Gwiriwch y cyflwr, wedi'i osod yn gadarn ac wedi'i arddangos yn glir		
Rhybudd cyfyngiad cyflymder	Gwiriwch y cyflwr a'i fod wedi'i arddangos yn glir		

Ardystiaf fod yr ôl-gerbyd uchod wedi'i archwilio a'i **fod yn ddiogel** i fod ar y ffordd / **ddim yn ddiogel** i fod ar y ffordd ac yn addas i'w ddefnyddio fel ôl-gerbyd i gerbyd Hacnai neu gerbyd llogi preifat ar adeg yr arolygiad. (*Dileer fel bo'n briodol)

Archwiliwyd gan (enw)
Swydd
Llofnod
Dyddiad

